

Program managerial al acad. Ion Tighineanu

„Academia de Științe - for al demnității și consacării, promotor al aderării Republicii Moldova la Uniunea Europeană”

Motto: Cercetarea științifică nu este un lux, ci o necesitate; doar dezvoltând știința vom putea face față provocărilor tot mai stringente ale Secolului XXI

Situația curentă

În decursul ultimilor ani, poziționarea entităților din domeniul cercetării și inovării din Republica Moldova a suferit schimbări substanțiale, cele mai radicale fiind comasarea unor instituții de învățământ superior și absorbția de către universități a mai multor institute de cercetare cu pierderea de către acestea a statutului de persoană juridică, inclusiv absorbția institutelor de cercetare care până în 2018 au fost administrate de către AȘM. Conform opiniei experților, descrisă în Raportul asupra stării științei din Republica Moldova pentru anul 2022 (https://asm.md/sites/default/files/2023-10/ASM_Raport%20starea%20stiintei_RM_2022_final_aprobat%206%20septembrie%202023.pdf), reformele au agravat și mai mult situația în domeniul cercetării și inovării, ceea ce se reflectă prin micșorarea numărului de cercetători și al articolelor științifice publicate în reviste internaționale cotate ISI.

În pofida chemărilor la nivel european și internațional de a susține știința pentru o dezvoltare durabilă a societății, la noi în țară domeniului cercetării și inovării i se acordă o atenție minoră: cercetarea științifică nu se regăsește printre prioritățile statului, *investiția în cercetare fiind în decursul mai multor ani la un nivel neadecvat de doar 0,23% din Produsul Intern Brut (PIB)*. Această situație a fost oglindită recent în „*Scrisoarea deschisă în atenția factorilor de decizie din Republica Moldova*” (<https://www.asm.md/en/node/1542>), unde Laureatul Premiului Nobel Prof. Randy Schekman, membru de onoare al AȘM, și subsemnatul atrag atenția asupra faptului că „Un angajament mai mic de 1% din PIB va duce la o erodare sporită a infrastructurii de cercetare și inovare a țării. Asistăm deja la un exod masiv de tineri din țară care aleg să urmeze cariere științifice și didactice în alte țări din Europa și în întreaga lume. *Comunitatea științifică este o corporație internațională în care cei mai buni și cei mai talentați se stabilesc acolo unde resursele sunt suficiente pentru a crea cariere de succes. Moldova nu poate concura într-o situație în care descoperirile făcute aici nu pot fi avansate și exploatate comercial din cauza subfinanțării sistematice a breslei științifice*”.

Totodată, distribuirea competențelor pe platforma gestionării, monitorizării și evaluării activității de cercetare științifică a rămas în mare parte neschimbată. În conformitate cu Codul cu

privire la știință și inovare din 15 iulie 2004 (republicat), elaborarea și promovarea Programului național, strategiilor sectoriale și planurilor de acțiuni privind implementarea lor este asigurată de Ministerul Educației și Cercetării, iar implementarea politicii de realizare a Programului național și a strategiilor sectoriale, de administrare a bugetului aprobat pentru finanțarea proiectelor și gestionarea fondurilor naționale în domeniul dezvoltării, fondurilor din programele bilaterale și multilaterale lansate în cadrul acordurilor de cooperare cu organizații și fundații internaționale ține de competența Agenției Naționale pentru Cercetare și Dezvoltare, subordonată Guvernului. Academia de Științe a Moldovei, în calitatea sa de instituție publică de interes național, autonomă și independentă de autoritățile publice, apolitică, ce reunește personalități cu realizări deosebite în domeniile cercetării și inovării, are următoarele atribuții de bază: a) exercită rolul de consultant strategic al Guvernului la stabilirea priorităților în domeniul cercetării fundamentale și aplicative; b) elaborează raportul asupra stării științei, cu reflectarea politicilor elaborate și modului de implementare a acestora la nivel național; c) stimulează creația științifică și culturală; d) organizează evenimente științifice naționale și internaționale; e) mediatizează rezultatele cercetării și dezvoltării; f) elaborează previziuni privind dezvoltarea domeniilor cercetării și inovării etc.

În afară de acestea, Codul cu privire la știință și inovare (republicat) stipulează că secțiile de științe ale Academiei de Științe a Moldovei organizează, la solicitarea organelor centrale de specialitate ale statului, audierea publică a rezultatelor din cadrul proiectelor de cercetare și inovare în domeniile de competență.

Programul managerial are drept scop principal valorificarea atribuțiilor Academiei de Științe și ale Secțiilor de Științe, întreprinderea de acțiuni care ar readuce la normalitate și stabilitate domeniul cercetării și inovării, ar impulsiona dezvoltarea și extinderea cooperării la nivel național și internațional.

PROGRAMUL DE ACTIVITATE

Obiective

- 1. Fortificarea rolului Academiei de Științe a Moldovei în societate**
- 2. Creșterea vizibilității, autorității și a recunoașterii internaționale a Academiei de Științe a Moldovei**
- 3. Academia de Științe – promotor al cercetărilor fundamentale, inițiator și participant activ la procesul de elaborare a unui concept strategic de dezvoltare a științei autohtone pe termen mediu și lung**
- 4. Secțiile de Științe ale Academiei de Științe a Moldovei – platforme de comunicare și consolidare a comunității**

5. **Valorificarea potențialului membrilor titulari, membrilor corespondenți, membrilor de onoare și al membrilor desemnați ai secțiilor de științe**
6. **Infrastructura de cercetare și atragerea tinerilor**
7. **Eficientizarea activității AȘM, Secțiilor de Științe și a Aparatului administrativ al Prezidiului**

1. Fortificarea rolului Academiei de Științe a Moldovei în societate

Pe parcursul ultimilor ani Academia de Științe a organizat lecții publice, conferințe, reprezentanții AȘM au participat la emisiuni televizate și radiofonice unde au atras atenția la importanța susținerii științei, inclusiv a celei fundamentale, necesitatea creării capacităților pentru ca știința și inovarea să devină un domeniu atractiv și să aducă un aport substanțial la dezvoltarea țării. Academia de Științe reprezintă Republica Moldova în Consiliul Științific Internațional (<https://council.science/>), ALLEA (All European Academies, <https://allea.org/>), Academia Europeană (<https://www.ae-info.org/>), Parteneriatul Interacademic (<https://www.interacademies.org/>), Academia Europeană pentru Științe și Arte (<https://euro-acad.eu/>), este partener și susținător la diverse inițiative de promovare a științei la scară internațională și națională și în acest context este foarte important de a fortifica în continuare rolul, vizibilitatea și prestigiul Academiei de Științe atât în străinătate, cât și în țară. Voi atrage atenția la opinia renumitului savant Konstantin Novoselov, Laureat al Premiului Nobel pentru fizică și membru de onoare al AȘM, care a menționat că „*Nicio țară nu poate supraviețui în deplinătate fără o Academie sau instituții care joacă rolul academiilor*”, această constatare devenind proverbială. La scară mondială, Consiliul Științific Internațional în calitatea sa de *voce globală a științei*, Parteneriatul Interacademic, Academia Europeană și alte structuri academice consiliază Organizația Națiunilor Unite, UNESCO și Comisia Europeană pe cele mai diverse probleme generate de provocările tot mai stringente, complexe și interconectate ale Secolului XXI, necesitând o interfață mult mai puternică și agilă între știință, politică și societate.

Acțiuni ce urmează a fi întreprinse:

- A promova în continuare în funcții de conducere la nivel de Academie persoane cu o pregătire multilaterală și viziuni largi, cu experiență managerială, capabile să se dedice totalmente intereselor AȘM, care prin activitățile lor să contribuie la dezvoltarea științei și culturii în domeniile de competență, să dialogheze cu societatea civilă, cu factorii de decizie la nivel de stat, să promoveze spiritul demnității și al respectului pentru membrii Academiei de Științe a Moldovei, pentru cercetătorii științifici în general.

- A consolida rolul Academiei de Științe ca for de semnalare publică a problemelor de importanță majoră pentru societate, de abordare științifică a problemelor și provocărilor, unde savanții se expun referitor la cele mai importante aspecte ale identității și istoriei noastre, ale prezentului și viitorului țării, scot în evidență rolul decisiv al științei și inovării în dezvoltarea societății moderne și oferă soluții bazate pe dovezi pentru rezolvarea problemelor cu care se confruntă societatea și pentru depășirea situațiilor de criză.
- A monitoriza implementarea punctului 3 din Compartimentul 5.26 al Strategiei Naționale de Dezvoltare “*Moldova Europeană 2030*”, care prevede “Majorarea treptată a fondurilor alocate pentru cercetare și dezvoltare cu 0,1 la sută din PIB în fiecare an” (majorare propusă de AȘM prin scrisoarea Nr. 389-13/5 din 15 august 2022, transmisă în adresa Cancelariei de Stat) și a interveni, în caz de necesitate, la factorii de decizie cu argumentări justificate pentru menținerea trendului ascendent în susținerea financiară a științei și inovării ca o condiție de bază pentru asigurarea atractivității acestor domenii și a dinamicii progresive în dezvoltarea lor.
- A continua tradiția prezentării lecțiilor publice la Academia de Științe a Moldovei, inclusiv în cadrul lecturilor academice și a evenimentelor organizate de comun acord cu Academia Română și alte Academii, pe cele mai importante probleme științifice sau pe probleme stringente ale societății noastre, cu invitarea experților din cadrul universităților și a entităților de cercetare, precum și a reprezentanților comisiilor parlamentare și ai ministerelor de resort.
- A disemina rezultatele științifice în societate prin diferite evenimente și inițiative, a realiza materiale de prezentare a Academiei de Științe a Moldovei, a semna un acord de parteneriat cu Instituția Publică Compania „Teleradio-Moldova” și a organiza o emisiune specială la TRM dedicată informării publicului larg despre școlile științifice din țara noastră, personalitățile notorii din domeniul științei și inovării și realizările lor.
- A actualiza și reedita volumul dedicat membrilor titulari, corespondenți și de onoare ai Academiei de Științe a Moldovei.
- A susține activitatea Academiei Tinerilor din Moldova și a continua, cu eforturi comune, organizarea Școlilor de vară și de toamnă pentru elevi și studenți, cu participarea în calitate de lectori a personalităților notorii atât din Republica Moldova, cât și din alte țări ale lumii.
- A fortifica rolul Academiei de Științe în calitate de consultant strategic al guvernului prin implicare activă și fermă în procesul de elaborare a politicilor în domeniul

cercetării și inovării, pledând pentru o colaborare constructivă cu ministerele și agențiile de resort, inclusiv în procesul de elaborare.

2. Creșterea vizibilității, autorității și a recunoașterii internaționale a Academiei de Științe

AȘM a fost instituția responsabilă de asocierea Republicii Moldova la programele comunitare, reușind realizarea asocierii la Programul comunitar PC7 în ianuarie 2012 și la Orizont-2020 în iunie 2014. În decursul ultimilor doi ani, Academia de Științe a Moldovei a participat activ la întrunirile organizate la scară globală în contextul Anului Internațional al Științelor Fundamentale pentru Dezvoltare Durabilă, proclamat de Adunarea Generală a Națiunilor Unite la 2 decembrie 2021. Un forum important a fost organizat în Sala Azurie a AȘM la 28.09.2022 cu participarea dr. Luc Allemand din Paris, Franța, Secretar General al Agendei Anului Internațional al Științelor Fundamentale pentru Dezvoltare Durabilă și dr. Anne Haglund-Morrissey de la Direcția generală cercetare și inovare a Comisiei Europene (<https://asm.md/conferinta-internationala-stiintele-fundamentale-pentru-dezvoltare-durabila-si-pace-sa-pastram-si>). În prezent, în calitate sa de membru al Consiliului Științific Internațional, Parteneriatului Interacademic, ALLEA etc., Academia de Științe a Moldovei planifică să participe la implementarea rezoluției Adunării Generale a Națiunilor Unite din 25 august 2023, care a proclamat anii 2024–2033 drept Deceniu Internațional al Științelor pentru Dezvoltare Durabilă (<https://www.iybssd2022.org/en/an-international-decade-of-sciences-for-sustainable-development/>). În contextul deciziei Consiliului European din 23 iunie 2022 de a acorda Republicii Moldova statut de țară candidat pentru aderare la Uniunea Europeană, sunt extrem de importante creșterea vizibilității, autorității și a recunoașterii internaționale a Academiei de Științe a Moldovei.

Acțiuni ce urmează a fi întreprinse

- A dezvolta în continuare colaborarea cu Consiliul Științific Internațional, ALLEA, Academia Europaea, Academia Europeană de Științe și Arte, Academiile de Științe din țările din regiune și nu numai (Academia Română, Academia Națională de Științe a Ucrainei, Academia de Științe a Bulgariei, Academiile de Științe din Țările Baltice etc.) și a extinde cooperarea științifică interacademică prin semnarea noilor acorduri de cooperare cu academii de științe și asociații, a promova participarea membrilor AȘM în activitatea Comisiilor specializate interacademice de experți pentru a facilita procesul de integrare în Spațiul European de Cercetare și de internaționalizare a științei autohtone.

- Cu scopul valorificării depline a afilierii Academiei de Științe a Moldovei la organisme internaționale, a întreprinde eforturi consistente pentru promovarea personalităților notorii din Republica Moldova, inclusiv a membrilor titulari și corespondenți ai AȘM, în calitate de membri ordinari sau de onoare ai Academiilor Europene, Academiei Române și altor academii partenere. Totodată, a alege în calitate de membri de onoare ai AȘM personalități notorii care au contribuții deosebite la dezvoltarea cercetării științifice în Republica Moldova și pot să-și asume rolul de ambasadori ai științei și culturii noastre în lume.
- A fortifica colaborarea Academiei de Științe a Moldovei cu alte Academii și organizații din domeniul științei și culturii pentru a promova imaginea instituției la scară națională și internațională. A acorda o atenție deosebită colaborării cu Academia Română, extinzând Planul de acțiuni comune, aprobat la ședința Prezidiului Academiei de Științe a Moldovei și a Biroului Prezidiului Academiei Române din 4 aprilie 2023, lărgind relațiile cu toate filialele și institutele de cercetare, cu oamenii de știință români din țară și de peste hotare, cu revistele științifice și Editura Academiei Române.
- După alegerea noilor membri ai AȘM, a elabora și edita un nou pliant de promovare a Academiei de Științe a Moldovei la scară internațională.
- A încuraja includerea în lucrările științifice publicate de membrii AȘM, la compartimentul afiliere, instituția *Academia de Științe a Moldovei*. Pentru membrii titulari și corespondenți ai AȘM, în cadrul Concursului pentru Premiile AȘM și Premiile a două Academii (Academia Română și AȘM) prioritate vor avea lucrările cu indicarea afilierii autorului/autorilor la Academia de Științe a Moldovei, pe lângă afilierea la entitatea științifică de bază.

3. Academia de Științe – promotor al cercetărilor fundamentale, inițiator și participant activ la elaborarea unui concept strategic de dezvoltare a științei autohtone pe termen mediu și lung

Luând în considerare importanța ce se acordă cercetărilor fundamentale la nivel global, constatăm necesitatea realizării acestora sub egida Academiei de Științe a Moldovei, conform experienței multor țări europene cum ar fi Austria, Cehia, Polonia, România etc. Academia de Științe a Austriei, spre exemplu, fiind responsabilă de promovarea cercetărilor fundamentale în matematică, științe ale naturii, științe umaniste și sociale, are acorduri cu peste 20 de țări care oferă cercetătorilor posibilitatea de a participa la realizarea proiectelor științifice în baza schimbului interacademic. Printre membrii Academiei de Științe a Moldovei și ai Secțiilor de Științe sunt fondatori de școli științifice, personalități care au pregătirea și experiența necesară

pentru a juca rolul de locomotivă la realizarea unor proiecte fundamentale interdisciplinare de importanță națională. Valorificarea acestui potențial necesită însă unele corecții în arhitectura domeniului de cercetare.

Acțiuni ce urmează a fi întreprinse

- A readuce Biblioteca cu *Arhiva AȘM și Fondul de carte rară* la Academia de Științe a Moldovei în calitate de subdiviziune, făcând uz de susținerea din partea comunității academice a țării noastre, Academiei Române, Academiei Europene, ALLEA, Consiliului Științific Internațional etc. Menționăm, că Biblioteca științifică a fost creată inițial *din donațiile membrilor AȘM și a multor personalități eminente* din țară și de peste hotare. Acest pas ar reflecta recunoașterea activității premergătorilor în domeniul cercetării și ar insufla oamenilor de știință încrederea în intenția autorităților statului de a crea un sistem de cercetare sustenabil care înglobează și dezvoltă realizările generațiilor precedente. Readucerea Bibliotecii cu *Arhiva AȘM și Fondul de carte rară* la Academia de Științe a Moldovei în calitate de subdiviziune a acesteia poate fi realizată printr-o simplă modificare a Hotărârii Guvernului din 13 iulie 2022.
- A crea Centrul de Cercetări Fundamentale Interdisciplinare la Academia de Științe a Moldovei în calitate de subdiviziune pentru a pregăti și promova proiecte științifice în colaborare cu parteneri autohtoni și de peste hotare.
- A reprezenta Republica Moldova în activitățile ce se vor desfășura în contextul Deceniului Internațional al Științelor pentru Dezvoltare Durabilă (2024-2033) și a folosi experiența internațională în activitățile de promovare a științei la scară națională.
- A iniția și a participa activ la elaborarea și implementarea unui concept strategic de dezvoltare a științei, susținut de un program multiaspectual și transdisciplinar al cercetării la nivel de stat ținut atât spre abordarea unor subiecte științifice importante, cât și spre rezolvarea unor probleme majore din domeniul sănătății, securității alimentare și ecologice, securității socio-economice și demografice, securității statului și asigurării păcii în regiune etc. Atrag atenția asupra faptului că în contextul tendințelor de internaționalizare a științei și al perspectivelor de aderare a Republicii Moldova la Uniunea Europeană, este imperativă elaborarea unei *Strategii naționale pentru cercetare și inovare* a Republicii Moldova pentru anii 2024–2033 și a *Planului de acțiuni pentru implementarea acesteia*, accentuându-se ponderea științei în dezvoltarea durabilă a țării. Cu regret, Republica Moldova actualmente nu are o

Strategie națională pentru cercetare și inovare, cu toate că în vara anului 2022 acest subiect era inclus în *Chestionarul cu întrebări pentru aderarea Republicii Moldova la Uniunea Europeană* (a se vedea Capitolul 25 „Știință și Cercetare”, Secțiunea I. Politica Națională de Cercetare).

4. Secțiile de Științe ale AȘM – platforme de comunicare și consolidare a comunității

Secțiile de Științe urmează să consolideze în continuare platformele de comunicare științifică ale AȘM, să formeze verigi sustenabile de conexiune între Academia de Științe a Moldovei și alte entități din domeniul cercetării și inovării (institute de cercetare, universități, întreprinderi inovative etc.), să faciliteze colaborarea cu Secțiile de științe din cadrul Academiiilor partenere, să contribuie la apropierea celor două maluri ale Prutului prin crearea unui spațiu științific și cultural comun cu România.

Acțiuni ce urmează a fi întreprinse

- A promova modificarea Codului cu privire la știință și inovare, conform căreia organizarea Academiei de Științe în secții de științe să devină atribuție a însăși Academiei.
- A continua formarea în cadrul Secțiilor de științe a Comisiilor specializate pentru a impulsiona și monitoriza procesul de dezvoltare a unor domenii științifice de importanță majoră, în conformitate cu obiectivele de dezvoltare durabilă ale ONU și ale Strategiei naționale de dezvoltare „*Moldova Europeană 2030*”, și a identifica posibilități pentru soluționarea problemelor vitale ale societății legate de sănătate; securitatea alimentară, energetică și demografică; încălzirea globală, protecția mediului etc.
- A consolida rolul Secției de Științe sociale, economice, umanistice și arte a AȘM în promovarea culturii și tradițiilor naționale, conservarea, protecția și valorificarea patrimoniului cultural, cultivarea limbii române, promovarea adevărului științific cu privire la istorie și identitatea noastră. A acorda o atenție mai pronunțată activității Comisiilor specializate de experți „Istoria științei” și „Patrimoniul cultural în context european”.
- A intensifica colaborarea cu ambasade și centre culturale, inclusiv cu Centrul Academic International „Eminescu” și Institutul Cultural Român “Mihai Eminescu” la Chișinău.

- A promova încheierea acordurilor de colaborare dintre Academia de Științe a Moldovei, reprezentată de Secțiile de științe, și institutele de cercetare și universitățile din domeniile respective cu scopul realizării, prin eforturi sinergice, a activităților comune dedicate dezvoltării științei, culturii, inovării, transferului tehnologic.

5. Valorificarea potențialului membrilor titulari, membrilor corespondenți, membrilor de onoare și a membrilor desemnați ai secțiilor de științe

Actualmente AȘM are 74 de membri – 37 de membri titulari și 37 de membri corespondenți, distribuiți conform domeniilor în trei secții de științe:

- Științe ale vieții – 15 membri titulari și 15 membri corespondenți;
- Științe exacte și ingineresti – 13 membri titulari și 11 membri corespondenți;
- Științe sociale, economice, umanistice și arte – 9 membri titulari și 11 membri corespondenți.

Recent au fost aleși prin concurs câte 15 membri noi în fiecare Secție de științe (doctori habilitați și doctori). Membrii titulari, membrii corespondenți ai AȘM (74 în total) și membrii desemnați ai Secțiilor de științe (45 în total) intră în componența Adunării Generale a Academiei de Științe a Moldovei.

Acțiuni ce urmează a fi întreprinse:

- Având în vedere că actualmente avem 74 de membri ai AȘM (conform Codului, numărul maxim poate fi de 91), a continua promovarea în rândurile membrilor Academiei de Științe a Moldovei, prin alegeri competitive și transparente, a personalităților consacrate, cu capacități de lider și experiență care le-ar permite să-și asume rolul de locomotivă în dezvoltarea cercetărilor în domeniul lor de competență, în inițierea dezbaterilor publice pe teme actuale, de interes pentru societate, precum și în expertizarea deciziilor, proiectelor și strategiilor statale.
- Pentru valorificarea expertizei științifice și culturale a corpului academic, a asigura prezența activă în spațiul public a membrilor titulari, membrilor corespondenți și membrilor desemnați ai Secțiilor AȘM, în cadrul dezbaterilor pe teme actuale pentru societate, inclusiv în cadrul emisiunilor la posturi de radio și televiziune dedicate informării publicului larg asupra realizărilor științei noastre.
- A asigura membrii AȘM cu suport din partea Secțiilor de Științe (în perspectivă și din partea Centrului de Cercetări Interdisciplinare) pentru a iniția, în calitate de lideri ai unor echipe naționale, pregătirea, promovarea și realizarea proiectelor științifice interdisciplinare prin Academia de Științe a Moldovei.

- A extinde colaborarea europeană și internațională prin asociații profesionale ale cercetătorilor pe domenii.
- A promova majorarea indemnizațiilor membrilor AȘM și a identifica modalități de remunerare a cercetătorilor științifici aleși în calitate de membri desemnați ai Secțiilor de Științe.

6. Infrastructura de cercetare și atragerea tinerilor

În cadrul Secțiilor de Științe a crea condiții relevante care să faciliteze și să stimuleze implicarea membrilor Academiei de Științe a Moldovei, în calitatea lor de lideri în domenii concrete sau la intersecție de domenii, în procesul de creare a echipelor naționale pentru pregătirea, promovarea și realizarea unor proiecte importante cu atragerea finanțării extrabugetare naționale sau a fondurilor din afara țării, inclusiv a fondurilor structurale care vor apărea odată cu aderarea Republicii Moldova la Uniunea Europeană.

Actiuni ce urmează a fi întreprinse:

- Luând în considerare expertiza științifică a membrilor AȘM și experiența lor în calitate de lideri ai echipelor de cercetare, a iniția și promova formarea consorțiilor naționale, inclusiv în parteneriat cu mediul de afaceri (e.g. societăți comerciale în baza parteneriatului public-privat), pentru atragerea surselor de finanțare extrabugetară și realizarea cu succes a unor proiecte cu impact major asupra economiei și societății în ansamblu.
- A susține participarea grupurilor de cercetare conduse de membrii AȘM în rețele și platforme comunitare cu activități de cercetare-inovare pentru accesarea cu succes a surselor de finanțare europene, inclusiv din cadrul programelor comunitare și a contractelor de pe piața inovațiilor din UE.
- A pregăti, împreună cu Prezidiul Academiei Naționale de Științe a Ucrainei, un program de cooperare științifică, care să includă promovarea prin intermediul entităților europene de finanțare a cercetării științifice și inovării, a practicii de „Return Grant” (grant pentru tinerii care au activat o perioadă în țările occidentale și revin acasă pentru a continua activitatea științifică) și a lansa Apeluri de proiecte țintite spre crearea și consolidarea centrelor științifice de excelență în Republica Moldova și Ucraina.
- A promova utilizarea infrastructurilor de cercetare europene, în particular infrastructura Centrului Comun de Cercetare al Comisiei Europene (Joint Research Center, https://ec.europa.eu/info/departments/joint-research-centre_en) și a

Organizației Europene pentru Cercetare Nucleară (CERN, <https://home.cern/>), cu un beneficiu maxim pentru Republica Moldova.

- A susține crearea platformelor tehnologice naționale de utilizare colectivă în cadrul consorțiilor cu participarea sectorului privat.

7. Eficientizarea activității AȘM, a Secțiilor de Științe și a Aparatului administrativ al Prezidiului

Acțiuni ce urmează a fi întreprinse:

- A crea, prin modificarea Codului cu privire la știință și inovare, Secția de științe medicale. Astfel, în corespundere cu domeniile științifice, Academia de Științe va întruni (a) Secția științe biologice și agricole; (b) Secția științe medicale; (c) Secția științe exacte și ingineresti; (d) Secția științe sociale, economice, umanistice și arte.
- A întreprinde măsuri pentru a readuce la Academia de Științe a Moldovei, în calitate de subdiviziuni, a Bibliotecii AȘM (cu *arhiva AȘM* și *fondul de carte rară*), precum și a altor entități de cercetare din domeniul științelor fundamentale.
- A promova modificări la Codul cu privire la știință și inovare care ar înlătura unele consecvențe și lacune din cadrul acestei legi.
- A crea Centrul de Cercetări Fundamentale Interdisciplinare la Academia de Științe a Moldovei în calitate de subdiviziune.
- A optimiza structura și a eficientiza activitatea Aparatului Prezidiului AȘM.
- A finaliza amenajarea Muzeului Academiei de Științe a Moldovei, a crea galerii audio și video în cadrul Muzeului AȘM.

Acest program poate fi cu succes realizat doar cu participarea activă a membrilor Academiei de Științe a Moldovei, precum și cu susținerea societății civile și a organelor abilitate.

Chișinău, 30.10.2023